

ASPECTE ALE ASISTENȚEI FARMACEUTICE ÎN ZONELE RURALE

Anatolie Peschin, Zinaida Bezverhni

Catedra Farmacia Socială "Vasile Procopișin", USMF "Nicolae Testemițanu"

Summary

Aspects for pharmaceutical assistance in rural areas

This study represents a complex analysis of pharmaceutical assistance in rural areas of Republic of Moldova, based on the example of Edinets district. The following aspects of pharmaceutical assistance have been studied: use of medicines, pharmaceuticals at home, sources of medicines supply, and the frequency of medicines' procuring, % of family budget spent for medicines, availability of medicines, information sources. The indicators "population-pharmacy" and "population-pharmacist" have been determined for 4 North districts.

Rezumat

Studiul dat reprezintă o analiză complexă a asistenței farmaceutice în zonele rurale ale Republicii Moldova, pe exemplul raionului Edineț. Au fost studiate aspecte ale asistenței farmaceutice cum sunt: utilizarea medicamentelor, prezența medicamentelor la domiciliu, sursele de aprovizionare cu medicamente, frecvența procurării medicamentelor, % bugetului familiar pentru medicamente, accesibilitatea fizică a medicamentelor, sursele de informare despre medicamente. De asemenea au fost determinați indicatorii „populație-farmacie” și „populație-farmacist” pentru 4 raioane de nord.

Actualitatea

Nici un sistem de ocrotire a sănătății nu este capabil de a compensa cheltuielile legate de preparate medicamentoase aflate pe piața farmaceutică națională. Au apărut factori noi, care influențează accesul la medicamente, cum sunt: sporirea rolului întreprinzătorilor privați în sectorul farmaceutic, reformele în sistemul ocrotirii sănătății, urmările globalizării.

În scopul optimizării surselor bugetare limitate alocate asigurării medicamentoase sunt utilizate metode și abordări diferite.

În procesul asigurării cu medicamente se formează și se perfecționează politica farmaceutică regională locală, care se bazează pe o analiză profundă a pieții farmaceutice a Republicii Moldova, cu evaluarea particularităților socio-economice, medico-demografice, sanitar-epidemiologice și altele, și cu utilizarea recomandărilor OMS.

Activitatea farmaceutică în Republica Moldova este reglementată de LEGE Nr. 1456 din 25.05.1993 cu privire la activitatea farmaceutică, și anume articolul 19-lea, în care sunt stabilite normative demografice privind fondarea farmaciilor noi.

Reieșind din cele menționate mai sus, scopul studiului dat este: elaborarea abordărilor teoretice și metodice de formare ale asistenței farmaceutice drept o direcție prioritară de ameliorare a accesibilității medicamentelor populației rurale (în baza raionului Edineț).

Pentru atingerea scopului au fost propuse următoarele obiective:

- Studiarea și generalizarea tendințelor cercetărilor actuale în domeniul elaborării și implementării politicii farmaceutice naționale și regionale în Republica Moldova și peste hotare;
- Caracterizarea sistemului asistenței farmaceutice și reglementarea lui de către stat;
- Analiza mediului extern și intern al sistemului asistenței farmaceutice la nivel raional și determinarea factorilor, ce influențează formarea pieții farmaceutice cu prognozarea tendințelor;
- Elaborarea modelului conceptual al politicii farmaceutice regionale (în baza raionului Edineț)

Material și metode

Baza metodologică a cercetării constituie conceptele a managementului autohton și străin privind asistența cu medicamente a populației, principiile abordării sistemice. Drept obiect de studiu au servit întreprinderile farmaceutice din raionul Edineț; materiale statistice și informaționale a Ministerului Sănătății Republicii Moldova; datele Serviciului de Statistică; chestionarele colectate în rezultatul sondajului populației raionului Edineț. În calitate de metode de studiu au fost utilizate metodele de comparație, retrospectivă, logică, documentară, modelarea de structură, gruparea analitică a datelor, matematico-statistică și grafică.

Rezultate

Pentru analiza asistenței farmaceutice în Republica Moldova, în studiu au fost incluse 4 raioane învecinate: Briceni, Dondușeni, Edineț și Râșcani. Analizând indicatorul „farmacie-populație” putem constata că în 2 dintre 4 raioane incluse în studiu (Briceni și Edineț) sunt obținute rezultate mai joase decât normele stabilite cu privire la numărul de locuitori la 1 farmacie+filială, ce poate avea efecte pozitive asupra populației, dar nu este economic rentabile pentru farmacii.

O situație contrară se observă în raioanele Dondușeni și Râșcani, unde indicatorul menționat depășește considerabil normativele, în deosebi, în raionul Râșcani în anul 2009 numărul de locuitori la 1 farmacie + filială a constituit 7 090, iar în anul 2011– 5000. Acești indicatori ne demonstrează că situația existentă în raioanele incluse în studiu este departe de normele recomandate, fapt ce influențează negativ asigurarea cu medicamente a populației lor. (fig. 1.)

Analizând indicatorul statistic „farmacist-populație” datele expuse în tabelul prezentat ne demonstrează că timp de 5 ani în trei dintre cele 4 raioane incluse în studiu (Briceni, Dondușeni, Edineț) nivelul maxim al specialiștilor a fost înregistrat în anul 2010, cu indicatorul 8,9; 8,6; 7,5; respectiv. (fig. 2.)

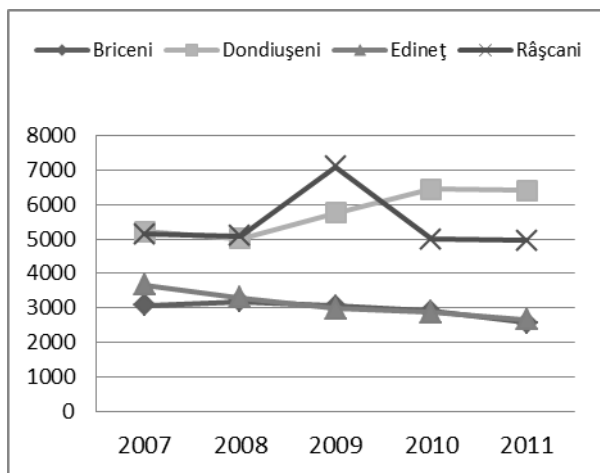

Fig. 1. Indicatorul statistic «farmacie-populație» pentru raioanele Briceni, Dondușeni, Edineț, Râșcani, a. 2007-2011

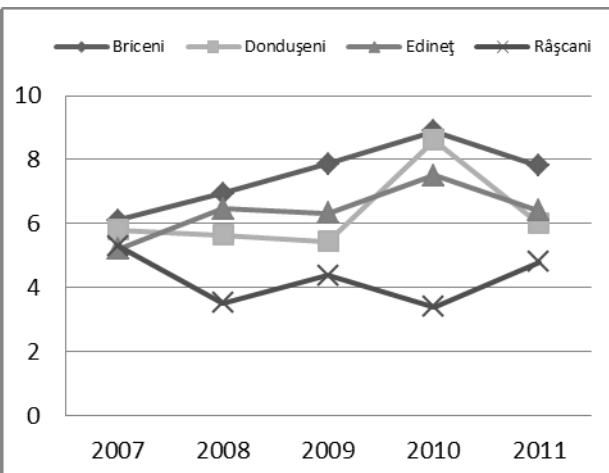

Fig. 2. Indicatorul statistic «farmacist-populație» pentru raioanele Briceni, Dondușeni, Edineț, Râșcani, a. 2007-2011

Menționăm că în raionul Râșcani această situație se observa începând cu anul 2007, când indicatorul era 5,3, iar spre anul 2011 a scăzut considerabil, fenomen observat în celelalte raioane doar după anul 2010.

Studierea surselor bibliografice, indicatorilor principali de asigurare a populației din 4 raioane, materialelor statistice, indicatorilor demografici Republicii Moldova, a demonstrat că cu toate că numărul farmaciilor în Republica Moldova crește, iar în ultimele decenii este susținută o politică de stat cu privire la îmbunătățirea asigurării cu medicamente, totuși se mențin probleme

ale asigurării farmaceutice a populației, în deosebi în unele raioane cu populație preponderent rurală ale Republicii Moldova.

O altă sarcină a studiului prezintă studiul sociologic privind următoarele aspecte ale asistenței farmaceutice a locuitorilor raionului Edineț: utilizarea medicamentelor, prezența medicamentelor la domiciliu, sursele de aprovizionare cu medicamente, frecvența procurării medicamentelor, % bugetului familiar pentru medicamente, accesibilitatea fizică a medicamentelor, sursele de informare despre medicamente.

În baza datelor obținute a fost determinat portretul socio-demografic al consumatorului de produse farmaceutice. Este o femeie cu vârsta cuprinsă între 21 și 60 ani, cu studii medii de specialitate, locuind în zona rurală, fiind angajată în câmpul muncii. Această femeie este căsătorită și are 2 copii.

Consumatoarea de produse farmaceutice duce un mod de viață activ, practică sportul în 30% cazuri. Maladiile cronice înregistrate la persoanele incluse în studiu din raionul Edineț sunt: artrita reumatoidă (23%), gastrita (19%), diabetul zaharat, ulcer stomacal și duodenal, pancreatita respectiv a câte 10% fiecare maladie.

Aproximativ jumătate din consumatori (42%) păstrează acasă de la 10 la 30 remedii medicamentoase, dintre care majoritatea sunt procurate în farmaciile raionale, iar 4% sunt obținute din spitale, 1% fiind procurate din alte țări.

Toți respondenții, circa 60%, inclusiv și rudele lor utilizează preparate medicamentoase de sine stătător în scopul tratamentului maladiilor acute și acordarea asistenței medicale urgente până la sosirea medicului.

38% din respondenți apreciază cheltuielile lor pentru medicamente ca fiind de 10-20%, iar 30% din respondenți - până la 10%.

În același timp 40% din persoane incluse în studiu, susțin că au o farmacie amplasată la o distanță mai mică de 500 metri de la domiciliu. (fig. 4.)

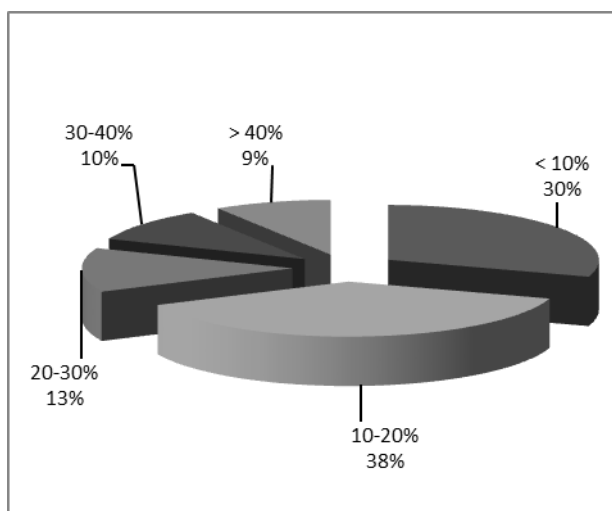

Fig.3. Ponderele cheltuielilor pentru medicamente în bugetul familiei

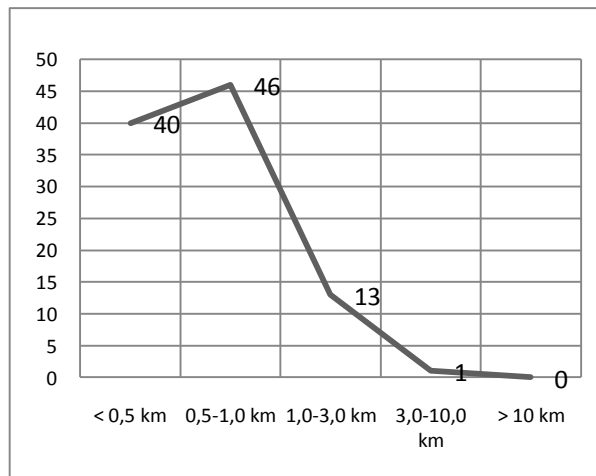

Fig.4. Distanța până la cea mai apropiată farmacie

Cel mai des (astfel susțin 40% din respondenți), medicamentele sunt procurate în baza indicațiilor medicului și recomandărilor farmacistului (41%), după care urmează experiența personală (16%) și sfaturile prietenilor (3%). Este îmbucurător faptul că nici unul din respondenți nu se ghidează după publicitatea medicamentelor (fig. 4.)

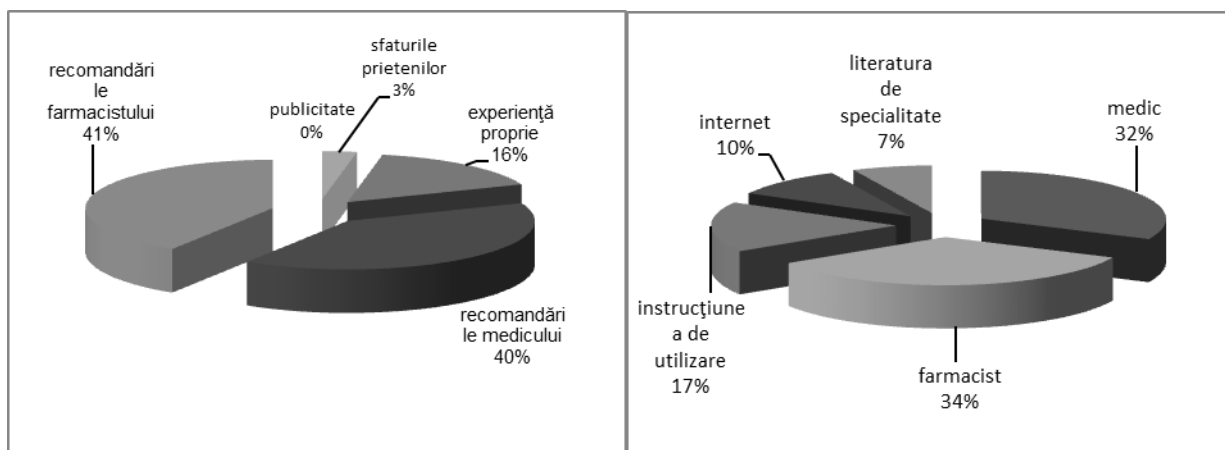

Fig.4. Prioritatea recomandărilor la procurarea medicamentelor de către locuitorii raionului Edineț.

Fig.5. Sursele de informație despre medicamente pentru locuitorii raionului Edineț

După alegerea medicamentului necesar, sursa de principală de informare cu privire la medicament pentru consumatorii raionului Edineț rămâne sfatul farmacistului (34%) și a medicului (32%), doar după care instrucțiunea anexată la preparat. Internetul a fost plasat de către 10% respondenți pe locul 4. (fig. 5.)

Concluzii

În rezultatul studiului efectuat, putem concluziona că management-auditul al situației existente de aprovizionare cu medicamente care a fost efectuat, a stabilit că la nivelul subiecților Republicii Moldova problemele de organizare ale asistenței farmaceutice sunt reglementate de Legea cu privire la activitatea farmaceutică, însă lipsește coordonarea activității (reglementarea și controlul) asupra fondării farmaciilor noi în concordanță cu planul Național de amplasare a farmaciilor, conform prevederilor Legii, în deosebi în sectorul rural.

Rezultatele cercetării efectuate confirmă, că organizarea asigurării cu medicamente în zonele rurale nu este satisfăcătoare, ce confirmă necesitatea elaborării, reglementării și implementării în practica activității MS RM a unor abordări complexe în optimizarea asistenței farmaceutice în raioanele republicii.

A fost stabilit că preparatele farmaceutice sunt procurate de către populație legal preponderent prin farmacii și parțial din spitale, dar există aspectul negativ de creare a unor surplusuri de medicamente la domiciliu și povara grea pentru bugetul familiei. Acest fapt ne demonstrează necesitatea elaborării, reglementării și efectuării anumitor măsuri, care ar favoriza aducerea acestor indicatori în conformitate cu standardele internaționale.

Bibliografie

1. Legea cu privire la activitatea farmaceutică nr. 1456-XII din 25.05.93 Republicată: Monitorul Oficial nr.59-61/200 din 15.04.2005 Monitor nr.7/210 din 1993